

«تیس» تخت جمشید زنده ایران

گزارش و عکس: مجید فکری

تیس روستایی است باستانی از توابع شهرستان چابهار استان سیستان و بلوچستان و در فاصله ۵ کیلومتری شمال غربی شهر چابهار. روستایی کوهپایه ای که در درون دره ای به نام «لاوی» قرار گرفته و دو طرف آن را کوه هایی کم ارتفاع احاطه کرده که از غرب به شرق امتداد دارند. نام رشته کوه جنوبی «پیل بند» است و رشته کوه شمالی «شهباز بند». این دره به شکل مثلثی ۳۰ درجه است که رأس آن در محل تلاقی این دو رشته کوه و محلی ناهموار و مرتفع و قاعده مثلث را ساحل تشکیل می دهد. در درون دره، رودخانه ای فصلی جریان دارد که سفره زیر زمینی این دره را تغذیه می کند و نیاز های آبی روستا از محل همین سفره زیر زمینی تأمین می شود.

بخش جنوبی این رشته کوه که يك ضلع مثلث را تشکیل می دهد تا چند صد متر در درون دریا پیشروی کرده و نقش موج شکن طبیعی را بازی می کند و بندرگاه را در طول قرون و اعصار در مقابل امواج سهمگین اقیانوس هند و توفان های دریایی شمال غرب اقیانوس محافظت می کند. ساحل بندرگاه در بستری کم عمق از سطح دریا قرار گرفته، به طوری که دست طبیعت بندرگاهی طبیعی را آفریده که از امنه باستان بدون نیاز به ایجاد تأسیسات خاص امکان تردد و پهلوگیری کشتی ها و قایق های تجاری و صیادی را به راحتی فراهم کرده است. موقعیت طبیعی ویژه و سوق الجیشی این بندر در کرانه شمال غربی دریای عمان موقعیت خاص و ویژه ای را به این بندر گاه داده است. همان طور که گفتیم هم اکنون از نظر اداری و تقسیمات سیاسی بندر تیس، جزو محدوده اراضی منطقه آزاد تجاری و صنعتی چابهار قرار گرفته است و طی سال های اخیر پذیرای موج مهاجرانی بوده که به واسطه رشد و توسعه بندر چابهار در این روستای حاشیه ای سکنی گزیده اند و به نوعی دیگر این روستا تبدیل به روستای اقماری چابهار و حاشیه نشین این بندر استراتژیک کشور شده است. با بررسی تحولات جمعیتی سال های اخیر مشاهده می شود ظرف ۲۰ سال اخیر جمعیت این روستا به ۳ برابر افزایش یافته است. جمعیت این روستا در سال ۱۳۶۵ یعنی در آخرین سرشماری قبل از ایجاد منطقه آزاد چابهار ۲۱۳ خانوار و ۱۸۶۰ نفر جمعیت و در آخرین سرشماری انجام شده در سال ۱۳۸۵ جمعیت روستا به ۷۱۷

اعتراف می کنم که بازدید از روستای تاریخی تیس و تهیه گزارشی جامع از آن، تنها بخشی از کارم بود و هرگز فکر نمی کردم خود به تنهایی تبدیل به سفری این چنین داغ و بی نظیر شود. راه زیادی نیست؛ در واقع تقریباً چسبیده است به منطقه آزاد چابهار و حتی بخش گسترده ای از اراضی آن به تصرف منطقه آزاد در آمده و به همین واسطه آثار تاریخی و باستانی بی شماری نیز پیش از شناسایی و ثبت از بین رفته است.

بندر قدیمی تیس سابقه ای چندین هزار ساله دارد. اگر تصور کنی همه آن خلاصه می شود به يك روستا و چند نقطه تاریخی معروف در آن، اشتباه می کنی. تیس بسیار بیش از این هاست و سال هاست که رازهای سر به مهری را در دل نگه داشته که من در این سفر تنها موفق به پرده برداشتن از تعدادی از آن ها شدم. نمی خواهم خسته ات کنم ولی برای آن که دقیقاً موقعیت و شرایط این مکان را بدانی باید توضیحاتی در باره اش بدهم.

باور کردنی نیست؛ خودش است، مثل نگینی آرمیده بر حلقه ای از صخره های سترگ. بر فراز پرتگاهی ۱۰۰ متری ایستاده ام و زیر پایم یکی از باستانی ترین آثار تاریخی قرار گرفته که تا کنون هیچ کس از وجود آن اطلاعی نداشته و تصویری ثبت نکرده است. چندین ساعت بیابان گردی و صخره نوردی سرانجام نتیجه می دهد. حس غریبی دارم؛ خستگی و وحشت از تاریکی زودرس را فراموش می کنم و محو تماشای این منظره بکر و گمشده می شوم. روستایی ۲۳۰۰ ساله، گم شده در دل صخره های «تیس»....

ویژه نامه نوروزی

روزنامه خراسان

فروردین ۱۳۹۳